

1. Varför är svenska livsmedel ett hållbart val?

Idag sker 60 procent av Sveriges livsmedelsrelaterade växthusgasutsläpp utomlands. När det kommer till miljö- och klimateffektivitet har Sverige ett lantbruk i världsklass. Om fler konsumerade svenska råvaror skulle det göra skillnad. Genom att öka produktionen lokalt, ökar vi också möjligheterna att minska utsläppen globalt.

1. Globala fakta / förhållanden

I sin rapport, *Climate change and Land*¹, beskriver IPCC jord- och skogsbrukets roll som avgörande för att bromsa klimatförändringar. Genom en omställning inom jordbruket till mer klimatsmarta jordbruksmetoder kommer man kunna binda mer koldioxid i marken och på så sätt bli en del av lösningen på framtidens utmaningar.

Alla FN:s 17 hållbarhetsmål² är kopplade till jordbruk. Minskad fattigdom leder till minskad hunger, och minskad hunger är i sin tur nyckeln till att uppfylla övriga mål. Att minska fattigdom handlar i flertalet av världens länder om att få till god utveckling i jord- och skogsbruket.

¹ https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/2019/08/Edited-SPM_Approved_Microsite_FINAL.pdf

² <https://www.globalamalen.se>

³ https://www2.jordbruksverket.se/download/18.37ee335016a437eec95d2df4/1556109780429/ra19_9v2.pdf

⁴ <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6842-4.pdf?pid=23308>

⁵ <http://www.naturvardsverket.se/Documents/publikationer6400/978-91-620-6842-4.pdf?pid=23308>

⁶ https://www2.jordbruksverket.se/download/18.37ee335016a437eec95d2df4/1556109780429/ra19_9v2.pdf

2. Läget i Sverige

Ett lantbruk i världsklass

De senaste åren har vi ökat produktiviteten i lantbruket utan att öka miljöbelastningen. Svenskt lantbruk är nu ett av världens mest klimat- och miljöeffektiva. Men idag sker minst 60 procent av de växthusgasutsläpp som orsakas av svensk livsmedelskonsumtion utomlands³⁴. Om fler går över till att konsumera svenskproducerade livsmedel, skulle alltså den globala miljö- och klimatbelastningen minska, det framgår tydligt av naturvårdsverkets rapport PRINCE⁵.

Mellan 2011 och 2016 försämrades lönsamheten och konkurrenskraften i livsmedelskedjan, framför allt inom primärproduktion och livsmedelsindustrin, det slår Jordbruksverket fast i sin utvärdering av livsmedelsstrategin 2019⁶. Trots att priserna ökar, kommer det inte bonden till del. Ökad produktivitet och förädlingsgrad krävs för ökad konkurrenskraft, för att uppnå det behövs satsningar på kunskap och innovation.

De senaste åren har miljö- och hållbarhetsfrågor succesivt fått en mer framträdande roll i debatten. Ökat intresse och förståelse för klimatfrågans allvar skapar tillsammans med nya trender och vanor, förutsättningar för att ställa om till mer hållbar konsumtion och produktion baserad på de gröna näringarna.

Lönsamt för både bönder och klimat

Svenskt jordbruk har varit föregångare både vad gäller antibiotikaanvändning⁷ och djurskydd. Samtidigt som Sverige kan vara stolta över de framgångar vi nått, är det viktigt att säkerställa att det faktiskt lönar sig att ligga i framkant.

Förändringen till ett klimatsmart samhälle skapar nya affärer när nya, mer lokala och specialiserade produkter efterfrågas. Inom lantbrukarkåren finns engagemang och kunskaper, om hållbart brukande och förvaltande av vårt gröna naturkapital, som är avgörande för framtidens välfärd. Klimatfrågan ökar efterfrågan på lokalproducerad mat som har producerats med låg klimatpåverkan, det ger en rad möjligheter för det svenska jordbruket. Men vi kommer också att möta utmaningar i att anpassa oss till ett förändrat klimat.

Att de gröna näringarna i Sverige har kommit långt vad gäller miljö- och klimateffektiv produktion, ger en stor potential för företagen att skapa hållbara mervärden som konsumenterna är beredda att betala för, både nationellt och internationellt. Den styrka som finns i landsbygden, till exempel genom upplevelser kopplade till naturen, ger också möjligheter till utveckling i sektorn.

Att omställningen till ett klimatsmart och hållbart samhälle går hand i hand med en ökad lönsamhet för dem som brukar jorden är en absolut förutsättning för att omställningen skall bli av. Därför måste förutsättningar för produkt- och företagsutveckling prioriteras och ges rätt förutsättningar, oavsett var i landet man verkar. En mer levande landsbygd är något som vi alla tjänar på.

Målet – bättre än bra

Utsläppen av växthusgaser är ett stort problem, men inom jord och skog finns potential att bli en stor del av lösningen. Därför ser vi det som en nyckelfråga att koppla samman vår kapacitet att producera livsmedel på ett lönsamt sätt, med vår roll som föregångare i ett internationellt miljö- och klimatarbete.

Det svenska klimatmålet är att Sverige år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser alls⁸. Av alla sektorer i samhället är det då bara en sektor som kommer att tillåtas ha nettoutsläpp, och det är jordbruket. Detta eftersom utmaningarna med andra växthusgaser än koldioxid; framför allt metan från djurhållning och dikväveoxid (lustgas) från exempelvis gödselhantering, är svåra att åtgärda. Alla andra sektorer kommer enligt klimatlagen och de klimatpolitiska ramverken att behöva uppnå nollutsläpp.

Kolinlagring är en fråga som kommer att växa i betydelse. IPCC lyfter den potential som jord- och skogsbruket har att binda koldioxid från atmosfären. Vi har redan visat att vi kan vara bland de bästa.

⁷ https://www.sva.se/globalassets/redesign2011/pdf/om_sva/publikationer/antibiotika-och-djur-i-eu.pdf

⁸ <https://www.regeringen.se/artiklar/2017/06/det-klimatpolitiska-ramverket/>

3. Det här gör det gröna näringslivet för ökad hållbarhet

- Greppa näringen: Många lantbrukare är anslutna till rådgivningsprojektet Greppa näringen. Där fokuserar man åtgärder för lagring och spridning av stallgödsel. Målet är att minska utsläppen av klimatgaser, övergödning i sjöar och vattendrag samt att använda växtskyddsmedel på ett säkert sätt. Det kan till exempel gälla att sprida stallgödsel vid rätt tidpunkt och tillräckligt långt från vattendrag.
- Arbeta för ökad kolinlagring: Genom att välja rätt grödor utifrån markerna förutsättningar, odla fånggröda och ha rätt strategi vid användning av stallgödsel samt lämna halm kvar så ökar mullhalten och därmed kolinlagringen i marken.
- Anlägger våtmarker: Våtmarker anläggs för att hålla kvar vatten på land. Därmed kan de näringsämnen som läcker från jordbruksmark tas upp av växtlighet istället för att föras ut i hav och sjöar. Mer vatten i landskapet ökar även den biologiska mångfalden.
- Solceller: Solcellstäckta takytor så att företag självförsörjande på el.
- Biodrivmedel: Diesel ersätts på många håll med HVO och andra fossilfria drivmedel.
- Minskad användning av gödsel och växtskyddsmedel: Mängden gödsling och växtskyddsmedel anpassas med hjälp av sensorer etc. och optimeras utifrån plats och behov.
- Vattensnål teknik: Dammar etc. för att kunna vattna och skapa nya biotoper.

Läs mer:

Om jordbrukets miljöpåverkan: <https://www.landlantbruk.se/lantbruk/matimport-bakom-stor-del-av-sveriges-miljopaverkan/>

Om antibiotika: https://www.sva.se/globalassets/redesign2011/pdf/om_sva/publikationer/antibiotika-och-djur-i-eu.pdf eller <https://www.sverigesbondar.se/antibiotikan-och-djuren/>

Om vikten av ett lönsamt jordbruk: https://www2.jordbruksverket.se/download/18.37ee335016a437eec95d2df4/1556109780429/ra19_9v2.pdf

Om åtgärder för ett lönsamt jordbruk: <http://www.jordbruksverket.se/download/18.18346daa16b7dd89195cad40/1561369212857/Slutrapport%20%C3%A5tg%C3%A4rder%20handlingsplan%20f%C3%B6r%20livsmedelsstrategin%202020-2022.pdf>

Om Sveriges hållbara jordbruk: <https://www.sverigesbondar.se>

Om kött och klimat: <https://www.lrf.se/mitt-lrf/engagera-dig-och-paverka/tank-om/opinions-satsning/bra-argument-for-att-valja-svenskt/40-fragor-och-svar-om-mat-och-klimat/>

Om Naturvårdsverkets rapport PRINCE: <https://www.landlantbruk.se/lantbruk/matimport-bakom-stor-del-av-sveriges-miljopaverkan/>

